

ערכתו בס"ד
בחסד ה' עלי
הצב"י נדיה אטון

במשפט...
ישמיר
עליונים
ביום

הזמנים לפי אופק באר שבע

ראש השנה

זמני החג

יום שישו ב"ט אלול

כניסת הצום: 5:07

(למחזורי צום כמות ראש השנה)

כניסת החג: 18:29

יום שבת יום א' דראש השנה

עלות השחר: 5:08

חצות היום: 12:36

מנחה גדולה

ותחילת זמן סעודה שלישית: 13:07

צאת השבת והדלקת נרות

ליל ב' דראש השנה: 19:20

צאת השבת לפי זמן ר"ת: 20:04

יום ראשון יום ב' דראש השנה

עלות השחר: 5:08

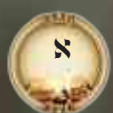
חצות היום: 12:35

צאת החג: 19:18

צאת החג לפי זמן ר"ת: 20:02

להארות והערות אפשר להתקשר: 0527134251

- כ דבר העורך
- ג פרשאות לתורה
- ד בן איש חי
- ה אור החיים
- ו הלכות ראש השנה
- ז הכותלים בן חג לשבת
- ח עשרת ימי תשובה
- ט סגולות דראש השנה
- יז סיפורי צדיקים
- יח סדר ליל ראש השנה

דבר העורך

ארבעים ושמונה שעות שיכולות להציל!!!

הפחות מל"ו צדיקים נסתרים, אלא כל יהודי יהיה מי שיהיה בידו לטעון אני בקשתי בראש השנה מהקב"ה על חיטים וללא כל ספק שהקב"ה היה שומע בקולי מכיוון שביקשתי ממנו בראש השנה, ואם היית שומע לקולי לא הייתה התבואה נפסדת... ועל ידי טענה זו מוציאים ממון בדין תורה!!!

ולנו הדברים אמורים, אם אותו איש פשוט בכוחו לפעול בתפילתו שמתפלל בראש השנה שאפילו שכל העולם יפסידו ממנום הוא יישאר ברווחיו, גם אנחנו יכולים להתפלל ולשנות את הנגזר עלינו בכל העניינים, לרפואה שלימה כנגד דעת כל הרופאים שכבר ייאשהו, או לרוות נחת מהילדים אפילו שכל המורים התייאשו מהילד, להיפקד בזרע של קיימא כנגד דעתם של כל המומחים, להשכין שלום בבית אפילו אם כל יועצי הנישואין התייאשו, וכיו"ב איש איש בצרתו ומכאובו יש בידו להיוושע על ידי תפילותיו בראש השנה.

ואפילו אם נגזרה כבר גזירה רח"ל, בכח התפילה בראש השנה לבטל כל גזירות קשות ורעות.

ביום הראשון של ראש השנה קוראים אנו בתורה בפרשת וירא "וה' פקד את שרה" המדברת על שרה אימנו שנפקדה בבנה

יצחק אבינו.

ונשאלת השאלה מה הקשר בין פרשה זו ליום ראש השנה? ותירץ הגאון הקדוש רבי ישראל מאיר מראדין בעל ה'חפץ חיים" זיע"א (עיין ח"ח על התורה) הטעם שאנו קוראים בראש השנה "וה' פקד את שרה" - משום שלידה זו הייתה למעלה מדרך הטבע, שהרי לא היה שייך בסדר העולם שיהיה לה ילדים (עיין יבמות סד:). ולהורות לנו כי ראש השנה הוא זמן שאפשר להפוך הכל לטובה ולברכה כנגד הטבע, ואף אם חס וחלילה עד עכשיו היו לו צרות רבות מעכשיו דף חדש מתחיל, והכל יתהפך לטובה.

עלינו לנצל את הארבעים ושמונה שעות האחרונות שנתן לנו בורא עולם, ולהתפלל מקירות ליבנו שנזכה לשנה טובה ומתוקה שנה שנזכה לגאולה השלימה במהרה בימנו - וודאי ניוושע, יזכנו ה', שבת שלום ומבורך וכתובה וחתומה טובה, אמן.

בסיעתא דשמיא, הגענו ליום הדין הגדול, יום הדין בו אנו נכתבים כל אחד מה יהיה גורלו בשנה זו שנת תשפ"ד, מי יזכה להיכתב בספרן של צדיקים ולזכות לשנה טובה, ומי חלילה לא יזכה להיכנס בספר זה.

מי יזכה לבריאות איתנה, מי יזכה לפרנסה טובה, מי יזכה להיוושע מכל הצרות הסובבים אותו ומי לא, הכל יקבע בשני הימים הללו שלפנינו.

אך עלינו לדעת כי ביומיים הללו ביכולתנו להפוך את כל הקערה על פיה, ואפילו מי שהתרחק ונגזר עליו חלילה שנה קשה ביכולתו ביומיים אלו לשנות את דינו מן הקצה אל הקצה. מובא במשנה מסכת בבא מציעא (קה:): וכן פסק מרן השולחן

ערוך להלכה (שו"ע חו"מ שכב ס"ב): אדם ששוכר את שדהו (המשנה מדברת על חכירות, אך נקטנו בלשון שכירות להבנת הסוגיה) בסכום קצוב לשנה, אם התקלקלה כל תבואתו יחד עם כל שדות המדינה בעקבות מכת מדינה אין המשכיר צריך לשלם על שנה זו, שהרי כל השדות שבמדינה התקלקלו ולכן נחשב כאילו לא קיבל ממנו שדה לשנה זו.

והסתפקה הגמרא (קו:): אם ציווה עליו המשכיר לזרוע שם חיטים והשוכר שנה מדעתו וזרע שעורים והתקלקלו השעורים

במכת מדינה, האם חייב השוכר לשלם, שהרי כל השדות התקלקלו במכת מדינה ואם כך ההפסד של בעל השדה הוא ולא של השוכר. או שנאמר, שבעל השדה יכול לומר לו - אילו היית זורע חיטים כמו שציוויתך היה מתקיים בי (איוב כ"ב כ"ח) 'ותגזר אומר ויקם לך', ופירש רש"י (ד"ה ותגזור) מה שאני ביקשתי מהקב"ה בתפילתי הוא עושה, ואני ביקשתי מהקב"ה בתפילה בראש השנה שיצליחני בשעורים ולא בחיטים.

ופסקה הגמרא שאנו מקבלים את טענת המשכיר, ואומרים שמאחר שהתפלל בראש השנה שיצליח ה' דרכו בחיטים שיזרעו בשדהו, בוודאי היה מצליח בחיטים - אפילו שכל בני המדינה הפסידו את תבואתם, ורק מכיוון שהשוכר שנה וזרע שם שעורים הפסיד יחד עם כל בני המדינה שהרי על זה לא התפלל המשכיר בתחילת השנה.

דברי הגמרא הנזכרים למעלה עצומים ביותר, מכיוון שלא נאמר דין זה דווקא אם המשכיר מהצדיקים של הדור, או לכל

פניני הבן איש חי

איתא בגמרא (ר"ה כז:), לא רק **מכאן** - מצד הצר, אלא שיעורו של השופר - 'כדי שיאחזנו בידו ויראה **לכאן ולכאן**', עוד נפסק כי צורת השופר - שיהא **רחב** מצידו האחד **וצר** מצידו האחר (או"ח תקפו יב). מכאן למד הרה"ק ה'בן איש חי' (פר' נצבים) יסוד גדול ודרך חיים, שיתנהג האדם כדוגמת השופר, שבכל מצב יראה את ב' הצדדים, כאשר 'צר' לו מאד והוא עייף ויגע ברוחניות ובגשמיות, אל ירך לבו, אלא יבטח בה' ויראה

אור החיים על הפרשה

"ותהר ותלד שרה בן לאברהם"
 האור החיים הקדוש מביא את דברי המדרש (ב"ה, נ"ג, ה') רבי יהודה בשם ר"ל אומר עיקר בית הרחם לא היה לה. ומסביר האור החיים שלא זו בלבד שהייתה עקרה ונפקדה, אלא גם עצם ההריון היה נס שנעשה לה בית הרחם. ידוע משם הגאון הקדוש ה'חפץ חיים' זיע"א (עיי' ח"ח על

הוא לעצמו. וזה הפירוש שאנו בטוחים בד"ן.
"באחד לחדש... יום תרועה יהיה לכם" (במדבר כ"ט, א)

השנה ברורה ס"ק כ"ה: **להראות שאנו בטוחין בחסדו יתברך שיוציא לצדק משפטיו.** פירש רבי יעקב גלינסקי: כאשר אדם נזקק לרופא, חוקר ומחפש מיהו הרופא הטוב ביותר, המומחה מכולם, שולחים אותו לכתובות שונות לראות ולבדוק המלצות וכו'. אך כאשר נזקק הוא לנסוע באוטובוס או עולה הוא על מטוס אין הוא מברר מי הטייס? מי הם צוות המטוס כמה טיסות ביצעו, והאם בהצלחה? אלא שאלתו היחידה היא באיזה חברת תעופה כדאי לטוס, ולכל היותר היכן יהיה מקום מושבו. מדוע? מה שונה? והתשובה פשוטה, הרופא, אם יחשוב על עצמו בלבד ולא על המטופל הרי במקרה הגרוע הוא ישלח אותו לעולם שכולו טוב. ואז? הרופא ישרא בחדר הניתוח בעוד החולה בעולם העליון. אבל הטייס, אם ידאג לעצמו בלבד, ידאג בהכרח גם לנוסעיו, כי אם חלילה אינו דרייבר טוב, הוא גם פוגע בעצמו לבד מנוסעיו. וזה כביכול מצבנו שאנו קשורים עם הקב"ה בקשר של אבא ובניו, ישראל והקב"ה חד הוא, וזהו מה שדרשו "אני לדודי ודודי ל"י" כי נסמכים אנו על רבש"ע כי דואג הוא לנו בבחינת שדואג

פרפראות לתורה

לברכה והצלחה

יוסי זסילביה
 גוהדי
 מודים (מירי)
 בת רות

ארלט חנה
 בת פריחה
 תמר בת שרה
 ת.נ.צ.ב.ה

דוד (עמרם)
 בר עיישה
 אלו לוי
 בר סוזן
 ת.נ.צ.ב.ה

ינית בת רחל
 דבורה בת אביגיל
 ת.נ.צ.ב.ה

מז"ד
 רבי אלעזר אבוהצידא
 בן שמחה
 רבי עובדיה יוסף
 בן ג'ודג'יה
 רבי זודם מיכאל
 אברג'ל בן דינה
 ת.נ.צ.ב.ה

המדריך להלכות

תפילת מנחה האחרונה של השנה

יזהר מאוד בתפילת המנחה ביום זה להתפלל אותה בכוונה ובמיתון, כי היא תפילה אחרונה של השנה ויש בכוחה לתקן את כל התפילות של השנה.

ליל שבת ליל א' של ראש השנה

קבלת שבת

מיד אחד תפלת מנחה אומרים קבלת שבת, קודם הפיוט אחות קטנה, ואין אומרים פרק במה מדליקין ביום טוב שחל בשבת.

הזכרת שבת

אם הל' ראש השנה בשבת, ושכח להזכיר שבת בכלל, ואמר "את מוסף יום הזיכרון הזה", ונזכר אחר שחתם "מקדש השבת וישראל ויום הזיכרון", יצא בדיעבד. ובשבת יחתום שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים, ולא יאמר "היום".

סדר ליל ראש השנה מפורט לקמן עמוד ט"ז

יום שבת א' תשרי יום טוב ראשון של ראש השנה

אסור לתקוע בשופר בשבת

ראש השנה שחל בשבת אסור לתקוע בו, שמוא יוציא השופר מדרשות היחיד לדרשות הרבים. וביום השני של ראש השנה תוקעים בשופר ומברכים לשמוע קול שופר וברכת שהחיינו.

תקע בטעות בשופר בשבת

מי שעבר ותקע בשופר ביום א' של ראש השנה שחל בשבת, ובידך עליו גם ברכת שהחיינו, אף על פי שעבר על גזירת חז"ל שגזרו שמוא יעבידנו ד' אמות בדרשות הרבים, מכל מקום עשה קצת מצוה, ואין ברכותיו לבטלה, כיון דמדאורייתא מצוה לתקוע בשופר אפילו חל ראש השנה בשבת, הילכך לא יברך שהחיינו ביום השני של ראש השנה בעת שיתקע בשופר. (ילקו"י מועדים עמ' מח).

תפילת מנחה

יש להתפלל תפילת מנחה של שבת זו מוקדמת או בזמן מנחה גדולה, על מנת שיוכלו לסיים לכתחילה סעודה שלישית קודם תחילת שעה עשירית.

תשליך

אחד המנחה ביום ראשון של ראש השנה, הולכים על יד שפת הים או אצל הנהר, או באר מים חיים, או בוד, לומר סדר "תשליך". ונהגו כן על פי מה שאמרו במדרש,

יום שישי כ"ט אלול

הכנות לחג

הכנת נר גדול

יש להדליק ביום שישי נר נשמה גדול הדולק 72 שעות, כדי שתהא אש דלוקה מוכנה בחג להדליק ממנה, ואם לא השיג יכול להדליק נר של 48 שעות ולהוסיף עליו קצת שמן ובכך הוא מאריך את זמן הדלקתו.

הכנת התבשילים

מאחר והזמן מצומצם כדי לבשל במוצאי שבת, על כן הנכון לבשל את כל המאכלים של ליל החג ביום שישי ויקפא אותם, ובערב החג, אחר צאת הכוכבים, רק יהממו את התבשילים.

מקדדים עם מנגנון שבת

במקדדים רבים עם מנגנון מיוחד ל"מצב שבת", ישנה אפשרות שההייה של מצב שבת ל-48 שעות או ל-72 שעות, יש לבחור את הטווח הארוך יותר.

מפות ושקיות

יש להכין מפות נילון חד פעמיות חתוכות לפי מידת השולחנות לצורך החג (כמות כפולה), וכן שקיות אשפה חתוכות ומנותקות, כמות המספיקה ליומיים.

שעון מעורר

יש לזכור לנתק את השעון מעורר של יום ראשון, כדי שלא יצלצל בחג.

שעון גז' הגז'

אותם הרוצים לבשל על להבת הגז בחג ויש להם "שעון גז" (הגז) לצורך כיבוי הגז לזמן קצוב, יזכרו לחבר את שעון הגז מלפני השבת, לצורך מוצ"ש. וכן יתנו דעתם לנתק את זרם החשמל מהמציית האלקטרוני של הכיריים מבעוד יום.

נר אבוקה

במוצאי שבת ליל ב' דראש השנה מצוה מן המזבח לברך על נר אבוקה (נר עם ב' פתילות). לכן טוב שקודם החג יבינו נר כזה (יכול להתוך מנהר הקלוע של ההבדלה התיכה בנודל 3-2 ס"מ וידיבק לצלחת זכוכית).

הכרזה על תפילת מנחה מוקדמת

גבאי בית הכנסת טוב שיכריזו על תפילת מנחה מוקדמת בשבת זו, על מנת שיוכלו לסיים לכתחילה סעודה שלישית קודם תחילת שעה עשירית.

ראש השנה תשפ"ד

שכאשר אברהם אבינו הלך עם יצחק אל הר המוריה להעלותו לעולה כאשר נצטווה מפי הקדוש ברוך הוא, קידמם השטן בדרך, והתחיל להסית את אברהם ואת יצחק ולמונעם ממצות הבורא יתברך, וכאשר מוזימתו נכשלה וסידרו אברהם ויצחק לשמוע בקולו, הלך השטן ונעשה לפני אברהם ויצחק כנהר גדול, כדי שלא יוכלו לעבור, ואברהם ויצחק לא השיגוהו בזה, ונכנסו למים עד שהגיעו לצוארם, ואז נשא אברהם את עיניו למרום להתפלל לפני ה' יתברך, ואמר, הושעני אלהים כי באו מים עד נפש, ומיד געד הקדוש ברוך הוא בשטן והלך לו. ומבואר בזוהר הקדוש שעקדת יצחק היתה בראש השנה. ומטעם זה נוהגים ללכת לנהר לומר סדר תשליך, להזכיר זכות אברהם ויצחק. ומנהג ישראל תורה הוא.

שכה לעשות תשליך

אם לא עשה התשליך ביום הראשון, טוב לעשותו ביום השני אחר מוסף, ויש אומרים אחד מנחה.

סדר העדיפויות בתשליך

סדר העדיפויות בתשליך: א. ים או נהר. ב. באר או מעין. ג. בוד שיש לו מים. ד. בוד שנגבנו מימיו. ה. השקפה מהגג על הים. ו. ברז.

נשים

נשים פטורות מאמירת תשליך ואדרבה שב ואל תעשה עדיף (תורת המועדים פ"ג סכ"א).

תשליך בשבת

במקום שסדר אמירת תשליך מתקיימת מחוץ לשטח גבולות העירוב, יש למנוע אמירתו בראש השנה שחל בשבת, כדי שלא יכשלו בהוצאת המחזורים מדרשות היחיד לדרשות הרבים, אלא ידחו אמירתו ליום טוב שני של ראש השנה (קיצור שו"ע חו"ע עמ' שס"ח).

זמן סעודה שלישית

זמן סעודה שלישית הוא משיגיע זמן מנחה, דהיינו משש שעות ומחצה ולמעלה (13:07).

סעודה שלישית

יהא זהיר מאד לקיים סעודה שלישית, וישתדל לקיים אותה באכילת פת מעט יותר משיעור כביצה פת [כ-54 גרם] אף אם הוא שבע, והחכם עיניו בראשו ולא ימלא כרסו יתר על המידה, כדי שיגיע רעב לסעודת ליל יום טוב שני, ויזדרז לסיים את הסעודה לפני תחילת שעה

עשירית. אומנם אפילו אם עברה תחילת שעה עשירית יכול לקיים מצוות סעודה שלישית אך יאכל פת פחות משיעור כביצה [כ-54 גרם] ויטול ידיו בלי ברכה, ולא יאריך בסעודה לאחד השקיעה (אור ההלכה מועדים עמ' ס"ד).

הכנה מיום טוב ראשון ליום טוב שני

אסור להכין כל דבר שיש בו משום 'הכנה' מיום טוב ראשון לצורך מוצאי שבת או יום א' שהוא יום טוב שני של ראש השנה, משום איסור הכנה.

מקלחת

מותר להתקלה ולטבול במקווה טהרה בשבת (בתנאים המותרים) אפילו שכונתו לעשות כן לקראת החג, ואין בזה משום "הכנה".

פינוי השולחן לאחד סעודה שלישית

מותר לפנות את השולחן לאחד הסעודה ביום טוב הראשון, ולא צריך להשאיר את השולחן כמות שהוא עד ליל יום טוב שני, וכן מותר לטאטא את הבית ביום טוב ראשון, ולא נחשב כהכנה לצורך היום השני, כיוון שפינוי השולחן וטאטוא הבית נחשב כצורך היום, שמכבוד יום טוב שהשולחן יהיה מסודר ונקי והבית לא יהיה מלוכלך (הלימוד'ע ימים נוראים עמ' קנ"ו).

שטיפת הבית לאחד סעודה שלישית

מותר לשטוף את הבית לאחד הסעודה באופן המותר לשטוף בשבת ויום טוב, דהיינו שפיכת מים נקודתית על מקום הלכלוך וגריפת המים במגב גומי או פלסטיק (ולא במגב ספוגי משום סוחט), (חזו"ע שבת ח"ד עמ' מ"ט). ולאחר שעשה כך מותר לקחת מטלית יבשה ולספוג בעדינות את הלכלוחית שנשארה ברצפה (אור ההלכה שבת עמ' כ"ז).

שטיפת כלים

אסור לשטוף את הכלים אם לא עתיד להשתמש בהם עוד בשבת מכיוון שמכין בזה את הכלים לסעודת ליל יום טוב שני. אבל כוסות מותר לרחוץ, מפני שכל הזמן שותים בהם. אומנם אם נוצר סידחון מחמת שאריות האכילה מותר לשטוף אף את שאר הכלים.

עריכת השולחן

אסור לערוך ולסדר את השולחן עם הצלחות, כוסות, סכו"ם, חלות, יין וכדומה לצורך יום טוב שני. אבל מותר לפנות מעל השולחן את מה שנשאר מסעודות קודמות כדי שהבית ידאח מסודר ונקי.

המדריך להלכות

וקודם ההכנות, יאמר: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש".
ואם בני הבית מרובים והזמן דחוק, יכולים להתחיל בסידור
השולחן לאחר השקיעה (18:48), אבל את שאר המלאכות
כהדלקת אש ובישול, לא יתחילו קודם צאת השבת כלל ועיקר.

זמן רבנו תם

הרגיל להוציא את השבת בזמן רבנו תם (20:04), ישים
לב שלא להדליק אפילו מאש לאש קודם זמן זה, ורק
בשאר ההכנות שאינן איסור מלאכה מן התורה בשבת,
כשטיפת כלים וסידור שולחן, רשאי לעשות קודם זמן זה.
ומכל מקום רשאי לומר לחברו שלא מוציא את השבת בזמן
רבנו תם או לילדו הקטן, שידליק עבורו את האש והגז, ואז יהיה
רשאי בעצמו לתת על האש את התבשילים המבושלים כדי
לחממם, ואפילו תבשילים לחים כמרק וכיוצא בזה שבשבת
אסור לחממם, בזמן זה מותר לחממם
ולהרתים. וכמו כן, רשאי לכתחילה לתת בעצמו מרק קר
על פלטה דלוקה אף שהמרק ירתה (בהלכה ובאגדה דאש השנה).

סיכום דיני הכנה

מקרה	דין	טעם
פינוי השולחן לאחר סעודה שלישית	מותר	מכיוון שזה עונג יום טוב
שטיפת כלים	אסור, ואם יש סידרון מותר	משום שמכין את הכלים לצורך יום טוב שני
עריכת השולחן לצורך יום טוב שני	אסור	משום הכנה לצורך יום טוב שני
הוצאת מאכלים מהמקפיא	מותר	ההפשרה נעשית מאליה, ועושה זאת לצורך סעודת יום טוב
חימום המאכלים על גבי פלטה כבויה	מותר להניח מאכלים על פלטה כבויה שתידלק מאליה לאחר זמן על ידי שעון שבת	ההנחה על הפלטה נעשית בדרך גרמא, ולצורך סעודת יום טוב
הכנסת שתיה למקרר	מותר, ועדיף בעוד היום גדול	אם יבואו אורחים בשבת ייתן להם
הכנת סלטים	אסור, ויכול להכין כמות גדולה ליום טוב ראשון ולהשאיר ליום טוב שני	אסור משום הכנה, אומנם אם מכין כמות גדולה אין זה נחשב הכנה
מקלחת	מותר	אינו ניכר

הוצאת מאכלים מהמקפיא

מותר להוציא מאכלים קפואים מהמקפיא כדי להפשירם
לסעודת החג. ואין בזה איסור מכין משבת ליום טוב, כיון
שההפשרה נעשית מאליה. מה גם שאין בזה טרחה, וזה
לצורך מצוה.

הנחת מאכלים על הפלטה

תבשילים המבושלים כל צרכם, מותר להוציאם
מהמקפיא בשבת וליתנם על גבי הפלטה כשהיא כבויה
ותדלק מאליה לאחר זמן על ידי 'שעון שבת' שיכוון מערב
שבת, [למשל יניח את התבשילים בשעה 16:00, והפלטה
תידלק בשעה 17:00], ובכך יתחממו התבשילים היטב
היטב עד הלילה. ואף להניח מרק קר מבושל על הפלטה
שיתחמם מותר, כיון שעתה הפלטה היא כבויה ורק
תדלק לאחר זמן, הרי זה 'גרמא' שמוותר (קיצור שו"ע
חזו"ע ע"מ' שע"א).

"ברוך המבדיל בין קודש לקודש"

אין להתחיל בשאר ההכנות לחג עד צאת השבת (19:19).

ראש השנה תשפ"ד

"ותודיענו"

בתפילת ערבית במוצאי שבת, שהיא תפילת ערבית של ליל יום טוב שני, מוסיפים בעמידה "ותודיענו" (במקום "אתה חוננתנו" שבכל מוצאי שבת). ואם שכח ולא אמרו במקומו הראוי (אחר "ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת"), וזכר באמצע הברכה, אמרו בין פרק לפרק בברכת "אתה בחרתנו". ואם נזכר בסיום הברכה כשאמר "ברוך אתה" קודם שאמר ה' מקדש ישראל ויום הזיכרון", אמרו שם, וחזור ואומר "קדשנו במצוותיך" וחזרת הברכה. אבל אם כבר אמר ברוך אתה ה', אפילו לא סיים את הברכה, אינו חוזר, שהרי עתיד הוא להבדיל על הכוס שבקידוש. (קיצור שו"ע חו"ע ימים נוראים שכ"ט)

שכח ותודיענו וגם אבל קודם הבדלה

אם אירע ששכח לומר "ותודיענו" בתפילה, וגם טעה ואכל קודם שקידש והבדיל על הכוס, חוזר ומתפלל בתנאי של נדבה (אע"פ שבשבת ויו"ט לדעת השו"ע סי' ק"ז ס"א אסור להתפלל תפילת נדבה, מ"מ היכן שא"א יש לסמוך על הפוסקים המתירים) ואומר "ותודיענו". ואם במקום לחזור ולהתפלל קידש והבדיל על הכוס, אף על פי כן צריך לחזור ולהתפלל בתנאי של נדבה (שם עמ' ש"ל).

יקנה"ז

מוסיפים בקידוש ליל שני של ראש השנה ב' ברכות, ברכת הנר, וברכת ההבדלה. נמצא שבסך הכל מברכים חמש ברכות, שהן ר"ת יקנה"ז: יין - בורא פרי הגפן. קידוש - מקדש ישראל ויום הזיכרון. נר - בורא מאורי האש. הבדלה - המבדיל בין קודש לקודש. זמן - שהחיינו.

ברכת שהחיינו בקידוש

בקידוש של ליל שני יש ספק האם צריך לברך שהחיינו על עצם היום, לכן טוב להביא לשולחן פרי חדש או שילבש בגד חדש, ועיקר ברכת שהחיינו היא על היום הקדוש, ואגב פוטר גם את הפרי או הבגד החדש, לכן אפילו אם אין לו פרי או בגד חדש מברך שהחיינו (שם של"ב).

אכילת הפרי חדש

לאחר הקידוש יקה מעט מאותו פרי חדש ויברך עליו בורא פרי העץ ויכוין לפטור את כל פירות העץ שיאכל בסעודה (כגון התפוח, דימונים, תמרים), שצריך להסמיך עד כמה שניתן את ברכת העץ לברכת שהחיינו שמברכים על הפרי (מהצית השקל בסק"א והמטה אפרים סק"ז). אומנם, צריך להיזהר לאכול חתיכה קטנה מהפרי לאחר הקידוש ולא חתיכה גדולה שיש בה כזית כדי לא להיכנס לספק ברכה אחרונה, וכך יעשו כל בני הבית (יהו"ד ה"ז סי' ר"ז אות ל').

נר העשוי להאיר

אין מברכים אלא על נר העשוי להאיר, אבל אם הודלק למטרה אחרת, אין מברכים עליו, לכן יש להקפיד להדליק מערב שבת נר מיוחד לצורך ברכת בורא מאורי האש בקידוש, ולא לברך על הנר נשמה שהדליק לצורך העברה מאש לאש, משום שנר זה לא הודלק להאיר, ואין לברך עליו.

נר ההבדלה

כשמברך על האש, יקה את הנר הדולק שהכין מערב שבת לצורך ההבדלה (כמבואר בפוסקא הקודמת), ויצרף לו איזה גפרוד או פתילה, מכיוון שמצווה מן המובחר לברך על אבוקה (ולא נחשב שמדליק נר של בטלה כיוון שהוא לצורך מצווה) (אור החלכה מועדים עמ' ס"ז).

כיבוי נר ההבדלה

יזהר שלא יכבה את נר ההבדלה, שאסור לכבות ביום טוב, אלא ידליק נר קטן שיתכבה מאליו, וכן יזהר שלא לכבות את הגפרוד מדליק ממנו.

נר אבוקה

מצוה מן המובחר לברך על נר אבוקה (נר עם ב' פתילות). לכן טוב שקודם החג יכינו נר כזה (יכול להתוך מנחה הקלוע של ההבדלה חתיכה בגודל 2-3 ס"מ וידביק לצלחת זכוכית).

ניתוק הפלטה

פלטה המכוונת בשעון שבת, ועתה במוצאי שבת כבתה, וצריכים את המקום במטבח מותר להוציא את התקע מהשקע בשינוי (משום מוקצה) ולפנות את הפלטה למקומה (בהלכה ובאגדה ראש השנה, ילקו"י יו"ט עמ' שכ"א).

המדריך להלכות

ד"ר זנשא (באר הפרשה).

וידוי בין סדר התקיעות

אין להפסיק בין סדרי התקיעות לומר וידוי בין תשר"ת לתש"ת, ובין תש"ת לתר"ת, כי דבר זה לא נכון לפי ההלכה, שהואיל ואנו מסופקים שמא לא יצא בסדר הראשון, או גם בסדר השני, כי שמא תרועה שנאמרה בתורה היא היללה שנקראת גם כן בפנינו "תרועה", ואם כן אין יוצאים ידי חובה עד שיתקע תר"ת, ואם יפסיק בוידוי לפני סדר תר"ת הרי הוא מפסיק בין ברכת לשמוע קול שופר לתחלת המצוה, והוה ליה חשש ברכה לבטלה, וספק אם צריך לחזור ולברך שנית. לכן באמצע התקיעות מותר להרהר בלבו בוידוי בין סדר לסדר, אבל לא יאמר בפיו בלחש. ובתקיעות עצמם יכוין כל מחשבתו לצאת ידי חובת המצוה של שמיעת קול שופר, ותנו לא מידי.

יחיד המתפלל

יחיד שלא תקע, ורוצה שיתקעו לו בשעה שמתפלל מוסף בלחש, לא יפסיק, וכל שכן שאינו דשאי לתקוע בעצמו באמצע התפלה. ודי לו ששומע לפני התפלה או לאחריה, שלשים קולות, כי לא תקנו לשמוע תקיעות בתפלת מוסף אלא בצבור. ונכון שיתקעו ליחיד לפני שיתפלל תפילת מוסף.

תקיעה לנשים

התקוע לנשים יכול לתקוע להן אף לאחר שכבר יצא ידי חובתו בלי ברכה, ואין צריך להקפיד כלל לתקוע לנשים לפני שיצא ידי חובתו.

חולה

אדם שנאנס ולא בא לבית הכנסת ביום ראש השנה, או מי שהוא חולה ונפל למשכב, יש להתאמץ במאד להביא לו לביתו תקוע שיתקע לו להוציאו ידי חובה. ולכתחילה יעמוד החולה בשעת התקיעות. ויברך השומע, ורק אם אינו יודע לברך היטב, יברך התוקע בשבילו, גם אם הוא כבר יצא ידי חובה. ואם שכח לברך וזכר בין תשר"ת לתש"ת, אין לו לברך שם, דשמא יצא י"ח בתשר"ת. וכן מי ששח שיחה בטלה בין תשר"ת לתש"ת, בדיעבד אינו חוזר לברך, אף שיש ספק שמא לא יצא ידי חובתו. (לקו"י מועדים)

יום ראשון ב' תשרי יום טוב שני של ראש השנה

הלכות שופר

החייבים בשמיעת קול שופר

כולם חייבים לשמוע קול שופר בראש השנה, כהנים לויים ישראלים וגרים. אבל נשים וקטנים פטורים. וכן חידש (אפילו שמדבר ואינו שומע) פטור משמיעת קול שופר, אומנם חידש השומע על ידי מכונת שמיעה חייב בשמיעת קול שופר.

ברכות השופר

כשחל יום טוב ראשון בשבת, כשתוקעים בשופר ביום השני של ראש השנה מברכים לשמוע קול שופר ושהחיינו.

מי יכול להוציא ידי חובה

כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתם. ולכן אישה אינה יכולה להוציא ידי חובה. וחדש שאינו שומע אינו יכול לתקוע להוציא אחרים ידי חובתם, ואפילו אם הוא מדבר דק שאינו שומע, אינו מוציא אחרים ידי חובתם.

אישה המגיעה לבית הכנסת

נשים פטורות ממצות שופר, שהיא מצות עשה שהזמן גרמא שנשים פטורות. ומכל מקום נוהגות הנשים לבוא לבית הכנסת בראש השנה כדי לשמוע קול שופר (עם ברכותיו), ויפה עושות, ויש להן שכר מצוה. ואמנם אשה שיש לה ילדים קטנים שאם תביאם לבית הכנסת יפריעו למהלך התפילה והתקיעות, אין לה לבוא לבית הכנסת, ותסמוך על עיקר הדין שהיא פטורה ממצות שופר ומתפילה בצבור. ואם תחמיר לבוא לבית הכנסת יוצא שכרה בהפסדה, שגורמת הפרעה למהלך התפילה.

העיד הגאון רבי לייבל לאפייאן זצ"ל בשם אביו הגאון רבי אליהו לאפייאן זצ"ל: "אבי היה אומר, שהנשים הנמצאות בבית בימים נוראים ומטפלות בילדים, אינן זקוקות לכל התפילות שמתפללים בבית הכנסת בכדי שיעלזו תפילותיהן למעלה, כי יש צינור מיוחד להעלות תפילותם עד לכסא הכבוד, ובכמה תיבות שיש להם אפשרות לומר ולהתפלל הם מתקדבות לכסא הכבוד ככל הקהל הקדוש העומד שעות ארוכות ומכתיב את המלך, מבקש ומתחנן מאת המלך הקדוש היושב על כסא

ההבדלים בין יום טוב לשבת

ע"פ פסקי מדרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל (כל המקודדות מתוך חזו"ע יום טוב, אא"ב כתוב אהדת) להזוי ידוע: כל שאלה דומה למקרים המובאים להלן הובה לשאול שאלת חכם, ואין לדמות בין מקרה למקרה

יום ראשון יום טוב שני של ראש השנה	יום שבת יום טוב ראשון של ראש השנה	מקרה
מותר	אסור	שופר
אסור [א']	אסור [א']	עשיית מלאכה
אסור [א] ולצורך מצווה או לצורך רבים מותר	אסור [א] ולצורך מצווה או לצורך רבים מותר	אמירה לגוי
אסור כדי שלא יבואו לזלזל ביום טוב (ועיין בהערה 1) [ב"ז]	מותר [ב"ז]	טלטול עצמות לכלבים וקליפות (של פירות) שאינם ראויים למאכל אדם לשאר בהמות
אם מדליק את הגז על ידי העברה מאש מצויה, כגון נר שהוכן לו לפני יום טוב מותר	אסור	בישול
אסור, לכן ישתדל לא להזמין ביום טוב, או לחילופין יבשל את האוכל מבעוד יום [ל"ח]	אסור	בישול לצורך מחלל שבת (עיין בהערה 2) בפחדס"א או גוי
מותר לצורך התבשיל [נ"ח]	אסור	הנמכה והגבהה של הגז בזמן שדולק
אסור [נ"ט]	אסור	סגירת הברז גז כדי שיתכבה הגז

המדריך להלכות

המשך ההבדלים

ע"פ פסקי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל (כ) להוי ידוע: כל שאלה דומה למקרים המובאים להלן

יום ראשון יום טוב שני של ראש השנה	יום שבת יום טוב ראשון של ראש השנה	מקרה
<p>אסור, זמותר בשני האופנים הבאים</p> <p>א. שמתכבה לבד על ידי שעון גז (חגז).</p> <p>ב. יכבה את הגז על ידי שינייה מים רותחים</p> <p>על הגז והמים יגלשו ויכבו את האש, ואחד כך יסובב את הכפתור של הגז, והמים שרתחו ישתמש בהם לשתית קפה או תה</p> <p>[ג"ח] (ועיין בהערה 3)</p>	אסור	כיבוי הגז בסיום השימוש
אסור [ג"ג]	אסור	הדלקת חשמל על ידי יהודי
אם המים התחממו ביום טוב על ידי דוד שמש ללא חשמל, מותר להתרחץ כל גופו, אך יזהר לא לסחוט	אם המים התחממו בשבת על ידי דוד שמש ללא חשמל, אסור להתרחץ כל גופו, אלא רק פניו ידיו ורגליו	מים שהוחמו בדוד שמש ללא חשמל באמבטיא שלו בבית
[מ"א]	[מ"א]	
בבזר של המקווה מותר אבל להתרחץ אסור במים חמים	אסור אפילו פניו ידיו ורגליו	מים שהוחמו בדוד שמש בבית המרחץ (מקווה)
[ילקו"י יו"ט עמ' שע"ה]	[מ"ב]	
מותר, על ידי שמדליק מאש קיימת ויזהר לא לכבות את הסיגריה	אסור	אדם שדגל לעשן סיגריות
[מ"ד]		
מותר אם יש קצת צורך בדבר, כגון: להוציא לבית הכנסת ספרים ומחזורים	אסור [שו"ע סימן שמי"ז] לכן אם סדר אמירת תשליך מתקיימת מחוץ לגבולות העירוב יש למנוע אמירתו בראש השנה שחל בשבת ולדחות למחרת	הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים או ההיפך ללא עירוב
[ע"ז]		

ראש השנה תשפ"ד

בין יום טוב לשבת

למקורות מותך חזו"ע יום טוב, אא"כ כתוב אחרת)
חובה לשאול שאלת חכם, ואין לדמות בין מקרה למקרה

מקרה	יום שבת יום טוב ראשון של ראש השנה	יום ראשון יום טוב שני של ראש השנה
לברוך אוכל	מותר רק אם מקיים את התנאים הבאים: א. בורר אוכל מתוך הפסולת. ב. בורר כדי לאכול לאלתר. ג. בורר ביד (ואפשר גם על ידי כף ומזלג), ולא בכלי המיועד לברירה [חזו"ע שבת ח"ד קע"ג]	מותר רק אם מקיים את התנאים הבאים: א. יברור את הדבר המועט, כגון אם המאכל מרובה והפסולת מועטת יברור הפסולת מתוך האוכל, ואם הפסולת מרובה יברור אוכל מתוך הפסולת. ב. בורר ביד ולא בכלי המיועד לברירה. [ע"ז]
סחיטת לימונים	מותר [ע"ד], והמחמיר לסחוט על סלט או סוכר תבוא עליו ברכה [ילקו"י קצוש"ע אר"ה סי' ש"ב סעי' י"ג י"ד]	מותר [ע"ג]
סחיטת שאר פירות (זיתים, ענבים, תפוזים, וכדומה)	אסור, אבל אם רוב המשקה נבלע באוכל מותר [חזו"ע שבת ח"ד קל"ז]	אסור אפילו לצורך אוכל נפש, אבל אם רוב המשקה נבלע באוכל מותר [ע"ג]
לחתוך סלט דק דק לסעודה אחרת לאותה סעודה מותר בין בשבת בין ביום טוב	אסור [חזו"ע שבת ח"ד רס"ה]	מותר [ע"א]

נספחים לטבלה:

- האיסור להשליך ביום טוב עצמות לכלבים וקליפות שאינם ראויים למאכל אדם לשאר בהמות, מדובר דווקא להשליך לשאר כלבים ובהמות שבעיר, אך אם הכלבים והבהמות שלו, חיוב המזונות שלהם מוטל עליו, ומותר להביא להם לאכול עצמות וקליפות.
- גדר מחלל שבת כפדהסויא שדינו כגוי, דווקא באדם שמהלל שבת ביד רמה ובחוצפה גדולה בעישון סיגריות בשבת או בנהיגה ברכב ואופנוע וכדומה. אבל אדם שמהלל שבת לצורך פרנסה אין דינו כגוי (קיצור שו"ע חזו"ע יו"ט עמ' צ"ז).
- וכתבו הרבה מפוסקי זמנינו פיתרון נוסף: יש סוגי גז חדשים, שאם מניחים כפית מתכת בין חיישן הבטיחות לאש, רק אחר כשש עד שבע שניות נכבה הגז, ונחשב כגזם כיבוי. לכן יש מקילים ביום טוב לכבות את הגז בדרך זו, להניח את כפית בין החיישן לאש, ומיד לאחר מכן מותר לסובב את הלחץ של הגז כדי למנוע זרימת גז. אולם מי שרוצה לקיים פיתרון זה חייב לבדוק בגז אצלו בבית בערב יום טוב, ולהניח כפית ולבדוק שאין האש נכבית מיד (ילקו"י יו"ט עמ' תמ"ט), אומנם כששוחחנו עם חוקר שרפות, אמר שעצם זה מסוכנת ואסור לעשות אותה.

עשרת ימי

מעלת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים

אומד הנביא ישעיה: (ג"ה, ו) "דרשו ה' בהימצאו", ופירש רש"י "דרשו ה' בהימצאו" – 'בעוד שהוא אומד לכם דרשוני' כלומר הקב"ה רוצה שנתקרב אליו ונחזור בתשובה. ומתי הוא הזמן הזה? - דרשו הז"ל בגמרא ראש השנה (י"ח.) אלו עשדה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. בימים אלו קורא לנו הקב"ה בקריאה של חיבה - שובו אלי, ומושיט ידו לרחוקים ומסייע להם לשוב בתשובה.

מובא במדרש תנחומא (האזינו ד') "אם עשיתם תשובה לפני בלב שלם אני אקבל אתכם ואדון אתכם לכף זכות, ששעדי שמים פתוחים ואשמע תפלתכם. שאני משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים עד שלא אחתום גזר דין ביום הכפורים... לכך נאמר דרשו ה' בהימצאו אלו עשרת ימי תשובה שהוא שרדי בניכם.

הרמב"ם כותב על עשרת ימי תשובה: "אף על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרת הימים שבין ראש השנה ויום הכיפורים היא יפה ביותר, ומיד היא מתקבלת".

התשובה לפני יום הכיפורים היא מצוות עשה, כמו שצווינו: "לפני ה' תטהרו". בשולחן ערוך נאמר: "על האדם בימים אלו לפשפש במעשיו ולשוב ממעשיו הרעים, וירבה בתורה ובמצוות ובצדקה וימעט בעסקיו".

בגין קדושתם המיוחדת, כתב האר"י הקדוש שיש להתנהג בימים אלו כמו בחול המועד, שלא לעבוד רק אם יש לו הפסד גדול. בכדי שזמנו יהיה פנוי לצרכי שמים.

אם נתבונן לרגע נראה את החסד העצום הטמון במצוות התשובה. על פי כל דין ומשפט הקיים בעולם, כשאדם עובר עבירה כלשהי, הוא נדרש לשלם על כך, לפעמים בעונש גופני, ישיבה במאסד, עבודות שירות, לפעמים בעונש כספי. אך אין מצב שאדם מגיע לשופט ומצהיר שהוא מתחרט ושוב לא יעבור עבירה, והשופט מסתפק בכך. כל אדם צריך לשלם על מעשיו. אבל אנחנו קיבלנו מהבורא אפשרות נפלאה: עברנו עבירה, לא התנהגנו כראוי, ואז אנו מגיעים ומתחרטים מכל הלב, מבטיחים ומקבלים על עצמנו ששוב לא נחזור על כך, וזהו!

החסד מתעצם שבעתים שלא זו בלבד שהבורא נתן לנו הזדמנות לתקן את אשר הטאנו, אלא אף קבע את עבודת התשובה כמצווה בין שאר כל המצוות, כך שהשב בתשובה אף מקבל שכר על כך. אם לא די בכך, הקב"ה בעצמו פותח לנו שערי תשובה ושואל ומבקש ומכניס בלב האדם התעוררות לחזור תשובה. כל זה מרוב אהבתו וחיבתו אלינו.

הלכות עשרת ימי תשובה

"המלך הקדוש"

בימים שמדראש השנה ועד יום הכיפורים,

תקנו הז"ל בברכת 'אתה קדוש' שבעמידה, שלא לחתום בה 'האל הקדוש', אלא 'המלך הקדוש'. לפי שבנימים אלו מדאה הקב"ה את מלכותו ביושבו על כסא דין לשפוט את העולם, ומדאה שמלכותו בכל משלה, ומלך במשפט יעמיד ארץ.

אמר בטעות "האל הקדוש"

אם טעה וחתם 'האל הקדוש' ונזכר מיד תוך כדי דיבור, [דהיינו תוך כדי זמן של אמירת שלוש תיבות 'שלוש עליך רבי'], ותקן מיד ואמר 'המלך הקדוש', יצא ידי חובתו. אבל אם נזכר לאחד זמן זה, אפילו שלא התחיל ברכת 'אתה הונן', לא יצא ידי חובתו, וצריך לחזור לראש התפילה. ואם התחיל ברכת 'אתה הונן', אפילו אמר מילה אחת 'אתה',

ואפילו אמרה מיד, חוזר לראש התפילה.

מסופק

המסופק אם חתם 'האל הקדוש' או 'המלך הקדוש', צריך לחזור לראש התפילה. ואולם בתפילות של ראש השנה ויום הכיפורים שאנו מוסיפים בברכת אתה קדוש 'לדוד ודוד המליכו לאל...', אם זכר שהוסיף כן, ואחד כך הסתפק אם חתם 'המלך הקדוש', אינו צריך לחזור, שמן הסתם חתם 'המלך הקדוש'.

הגדרת הספק

כל הדין של ספק, הינו דווקא כשהסתפק במקום שהיה לו להזכיר, בעודו עומד באותו פרק ואותה ברכה, או לפחות שנפל הספק בעודו בתפילת עמידה שהיה לו להזכיר בה. אבל אחד שסיים התפילה, וכל שכן אחד זמן מופלג, אם נכנס אז ספק בליבו שאינו יודע אם הזכיר, אינו צריך לחזור ולהתפלל (אור החלכה מועדים עמוד ק"ח).

שליח ציבור שטעה

שליח ציבור שטעה בתפילת החזרה של שחרית או מנחה, ואמר 'האל הקדוש' במקום 'המלך הקדוש'. ונזכר לאחד זמן של כדי דיבור, חוזר לתחילת ברכת 'אתה קדוש' ואינו חוזר לראש התפילה.

המלך המשפט

בברכת 'השיבה שופטינו' שבעמידה, תקנו רבותינו בעשרת ימי תשובה שלא לחתום 'מלך אוהב צדקה ומשפט', אלא 'המלך המשפט'. ואם טעה וחתם 'מלך אוהב צדקה ומשפט', אם נזכר

זי תשובה

בתוך כדי דיבור ותיקון מיד 'המלך המשפט', יצא ידי חובתו. אבל אם נזכר לאחד כדי דבור, חוזר לתחילת ברכת 'השיבה שופטינו' וחותם 'המלך המשפט' וממשיך משם והלאה על הסדר. ואפילו אם נזכר בהמשך התפילה, כגון באמצע 'אלוקי נצור', חוזר לתחילת ברכת 'השיבה', וממשיך משם והלאה על הסדר. ומכל מקום אם סיים לומר 'אלוקי נצור' ובא לפסוע שלוש פסיעות של 'עושה שלום', ונזכר שלא חתם כהוגן, חוזר לראש התפילה ומתפלל שוב. והוא הדין כשהוא מסופק אם חתם 'המלך המשפט' או לא, שאנו אומרים שמסתמא אמר כהרגל לשונו בכל השנה ולא חתם 'המלך המשפט'. ואולם טוב שבכל מקרה שהוא חוזר

להתפלל, שיעשה תנאי של נדבה קודם שיתחיל להתפלל, ויאמר כך: "אם אני חייב לחזור ולהתפלל, תהא תפילה זו תפילת חובה. ואם אינני חייב לחזור ולהתפלל, תהא תפילה זו תפילת נדבה". ואף על פי שגם עבשיו שטעה ואמר 'מלך אוהב צדקה ומשפט', הדי הזכיר 'מלך', מכל מקום הבדל משמעותי יש ביניהם, כי 'מלך אוהב צדקה ומשפט' משמעותו שהוא אוהב שברואיו יתנהגו בצדק ומשפט, אבל 'המלך המשפט' משמע שה' יתברך בעצמו שופט את העולם.

הרם קולך

טוב ונכון להגביה קולו מעט באמירת 'המלך הקדוש' ו'המלך המשפט', כדי שיוכר היטב שהתפלל כהוגן, ולא יהיו לו ספקות אם אמר או לא אמר. וכך נהג הרמב"ן ז"ל להגביה את קולו בכל הזכרה חדשה שבתפילה [מזויד הטל' וכדומה] במשך שלושים יום, שאז כבר מתרגלת הלשון ובודאי הזכיר כהוגן.

ארבע חוספות

עוד תקנו חז"ל ארבע חוספות בתפילה, ואלו הן: "זכרנו לחיים..." - בברכת 'מגן אברהם'. 'מי כמוך אב הרחמן...' - בברכת 'מחיה המתים'. "וכתוב לחיים טובים..." - בברכת 'מזדים'. "ובספר חיים ברכה ושלום..." - בברכת 'שים שלום'.

שכח להוסיף

זכרנו לחיים - שכח ולא אמר 'זכרנו לחיים', אם נזכר לפני שאמר ברוך אתה ה', חוזר לאומרו וממשיך על הסדר. אך אם נזכר אחר שאמר שם ה', לא יאמר 'למדני חוקיך', אלא יסיים 'מגן אברהם'. וכשיגיע לברכת 'שמע קולנו', יוסיף שם 'זכרנו לחיים...',

כיון שזו בקשת רחמים. ואם שכח ולא אמר גם שם, יאמרנו בסיום 'אלוקי נצור'. (רה)מי כמוך - שכח ולא אמר 'מי כמוך', אם נזכר לפני שאמר ברוך אתה ה', חוזר לאומרו וממשיך על הסדר. אך אם נזכר אחר שאמר שם ה', לא יאמר 'למדני חוקיך', אלא יסיים 'מחיה המתים'. ולא יאמרנו ב'שמע קולנו' או ב'אלוקי נצור', כיון שאין זו בקשת רחמים אלא שבה לה' יתברך.

וכתוב לחיים טובים - שכח ולא אמר 'וכתוב לחיים טובים', אם נזכר לפני שאמר ברוך אתה ה', חוזר לאומרו וממשיך על הסדר. אך אם נזכר אחר שאמר שם ה', לא יאמר 'למדני חוקיך', אלא יסיים 'הטוב שמך ולך נאה להודות', ורשאי לאומרו בסיום 'אלוקי נצור'.

ובספר חיים ברכה ושלום - שכח ולא אמר 'ובספר חיים', אם נזכר לפני שאמר ברוך אתה ה', חוזר לאומרו וממשיך על הסדר. אך אם נזכר אחר שאמר שם ה', לא יאמר 'למדני חוקיך', אלא יסיים 'המברך את עמו ישראל בשלום', ויאמר 'ובספר חיים' בסיום 'אלוקי נצור'.

עושה 'השלום'

בסיום תפילת שמונה עשרה יאמר, עושה 'השלום' במרדומיו. [רמז לשם המלאך ס-פ-ד-י-א-ל שהוא סופר וכותב את בני האדם בספר החיים. ושמו בגימטריא 'השלום']. וכן אומר גם השליח ציבור בסיום קדיש 'תתקבל' שאחר חזרת השליח ציבור, אבל בקדיש תתקבל של ערבית, ובשאר הקדישים אין צריך לומר כן (שו"ת יבי"א חלק ח סימן יא אות יב).

אבינו מלכנו

בעשרת ימי תשובה נהגים לומר 'אבינו מלכנו' אחר חזרת השליח ציבור בתפילת שחרית ומנחה. ובתפילת המנחה, אם הזמן מצומצם וקדוב לצאת הכוכבים ואם יאמר 'אבינו מלכנו' יפסידו לומר נפילת אפים, ידלגו על 'אבינו מלכנו' ויאמרו נפילת אפים, ולאחר מכן יאמרו 'אבינו מלכנו'.

ההנהגות שראוי לנהוג בימים אלו

"ראוי לאדם שיתנהג בימים אלו גם בחומדות שאינו נהג בהם כל השנה, כי גם אנו מבקשים מאת השי"ת שיתנהג איתנו בחסידות..."

דוגמאות: בדיקת מזוזות, הכנות לסוכות, אמירת ברכת המזון, קריאת שמע שעל המיטה, ברכת אשר יצר - מתוך הנוסה, קריאת תהילים, דיבוי בצדקה ותיקון המידות והמעשים.

סגולות לראש השנה

קריאת ב' ספרי תהלים

כתב רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א: סגולה גדולה ונפלאה שמעתי מאנשי מעשה, לקרוא ב' פעמים את כל ספר תהלים בליל ראשון של ראש השנה, וזה מסוגל מאד לישועות גדולות. אומנם כי סגולה זאת קשה לרבים לקיימה - בפרט שלמחרת היום יש לעמוד שעות ארוכות בתפילה במוח צלול, ומי שקשה לו יקרא לפחות ספר תהלים אחד או חלק ממנו כל אחד כפי יכולתו, או יחלקם בין בני הבית.

ומידי שנה בשנה מעידים אנשים נאמנים ניסים גלויים שזכו בזכות קריאת ב' ספרי התהלים בליל א' של ראש השנה.

ושמענו סיפורים לרוב על שינוי המזל מן הקצה אל הקצה, ואף בדברים שהיו נראים סופנים - שאין שום סיכוי בעולם שיהפכו לטובה.

הקפדה על אמירת פסוקי דזמרה - המכריתים את פי המקטרגים

מסופר על רבי אלימלך מליזנסק שהיה משכים קום בראש השנה והקפיד להתפלל פסוקי דזמרה בדיקות, ושימש כשליח ציבור בכל התפילות מתחילה ועד סוף. פסוקי דזמרה יודעים בסגולתם המיוחדת לזמר, לסלק ו"לקצץ" את כל כוחות הטומאה הרוצים למנוע את קבלת התפילה.

הימנעות משיחה בטלה

בעל התניא היה מזהיר את תלמידיו להקפיד על דיבוריהם ונפלאה שמעתי מאנשי מעשה, בראש השנה. אכן, טוב לעשות תענית דבור בראש השנה כדי לסגור את הפיות של המקטרגים שרוצים לקטרג ואז הקדוש ברוך הוא אומר להם "למטה האדם שותק, גם אתם שותקים". יש לזכור שדיבורי ראש השנה מהווים שורש לכל הדיבורים במשך השנה כולה, ועל כן ראוי במיוחד להקפיד על זהירות מדיבורים אסורים ודיבורי חול, בפרט בעת הסעודות הקדושות.

לקבל על עצמו קבלה לקראת השנה החדשה

בעל ה'צמח צדק' היה אומר ש'קבלה טובה' שמקבל האדם על עצמו בימים הקדושים האלו, ומקבל על עצמו לעשות אותה בקביעות, הוא מלבוש חדש לנפש החדשה, לשנה החדשה.

אכילת מצה שנאפתה בפסח

טוב לאכול בראש השנה ממצה שנאפתה בפסח, ומרומז בזה סוד גדול שחכמים ייחסו לו שמירה והגנה לאורך כל השנה. המקובל רבי חיים פלאגי אמר כי מי שיקיים סגולה זו, יזכה שהשנה הבאה תבוא עליו לטובה, יצליח במעשי ידיו ויניצל מכל הסכנות והנוזקים בגוף ונפש וממון. (הדברות)

דיון משפחתי

עם הרב יצחק זלברשטיין

ספר הגאון הצדיק רבי אלימלך בידרמן שליט"א: מעשה שהיה כך היה, במוצאי ראש השנה: השעון כבר הצביע על השעה 1:30 בלילה. בתחנת אוטובוס באחד הרחובות הראשיים בבני ברק, עומדים פששים אישי מתושבי ירושלים עיה"ק, ונמתנים כבר למעלה משעתיים לקו ארבע מאות ושתיים הנוסע לירושלים.

כשהתקרב האוטובוס, הבחינו לאכזבתם, שהוא נושא על גבי המסך שבחזיתו, את המספר שלש מאות ושמונה עשרה, העומד לעשות את דרכו לעיר רחובות. מכיון שכה, החליטו כמה מהאנשים לעצור את הנהג, והתנפלו עליו בתחנונים, "אנא תרחם עלינו, קח אותנו לירושלים!".

הנהג לא אבה בשום פנים ואופן לשמוע להם, "הרי נשלחתי מטעם החברה לנסע לרחובות, וכיצד דורשים אתם ממני לנסע לירושלים?!" האנשים המשיכו להפציר ולהתחנן אליו, עד שלבסוף, הואיל הנהג בטובו להענות לבקשתם, הם עלו בריאות ומלאו את האוטובוס, בישיבה ובעמידה עד אפס מקום. הנהג החליף את מספר הקו משלש מאות ושמונה עשרה לארבע מאות ושתיים, והחל לנסע לירושלים. הנוסעים שבחו וקלטו את הנהג, ולכן אין זה נחשב שהנוסעים "גנבו" את האוטובוס, כי הוא עומד לרשות הצבור. ויתכן מאד שגם האחראי המפקד לפקח על קווי האוטובוסים, לאור הנסבות, גם הוא היה מסכים שהאוטובוס יסב לקו הנוסע לירושלים.

האם יש במעשיו של הנהג שקר ואונאה, או שמא היה מתר לו לנהוג כפי שנהג?

ב) האם, לאור הנסבות, היה מתר לממתנים לשכנע את הנהג להסב את מסלול הקו, מנסיעה לרחובות ולשם היו אמורים להגיע מעט מאד נוסעים, לירושלים (שרבים נחפזו לנסע לשם)?

תשובה:

א) הנהג נהג פדיו, וכך היה צריך לנהוג, כי במעשיו הציל את הנוסעים מלקעוס ולהתרעם על אדם שאינו אשם כלל בצער שנגרם להם, ואילו היו מקללים את הנהג, היו נכשלים בקללת אדם צדיק שלא עשה להם כל רע, וממילא פתקסי המתחכם שלו הצילם מחטא. ויען במבאר במאירי בביצה (כ). שרשאי אדם לשנות מן האמת פדיו למנוע אחרים מלקנטרו שלא פדיו.

ב) חברת האוטובוסים חייבת להעמיד לכלל הצבור את הקוים הנצרכים, ולכן אין זה נחשב שהנוסעים "גנבו" את האוטובוס, כי הוא עומד לרשות הצבור. ויתכן מאד שגם האחראי המפקד לפקח על קווי האוטובוסים, לאור הנסבות, גם הוא היה מסכים שהאוטובוס יסב לקו הנוסע לירושלים.

כאן, ח"ו הנהג, והשיב לנוסע בבת צחוק: "האמת היא, שהקו שלי לא

לדפואה שלומיה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מידה בת רחל

לדפואה שלומיה

נפתלי בן נעמה
ציזנה בת נעמה

לברכה והצלחה

מדדכי זיפה
מודנו
וב"ב

לברכה והצלחה

דודית בת עמליה
יצחק בן חנה
דזנן בן מרים
וב"ב

לברכה והצלחה

שמואל בן אודה
מידה בת רחל
וב"ב

צדיקים במיתתם קדוים חיים

הצום למוצאי ראש השנה. ועל אותו הצום אמרו רבותינו: "ללמדך ששקולה מיתתן של צדיקים כשרפת בית אלקיננו". שכשם שקבעו צום על חרבן בית המקדש, כך קבעו צום על מות גדליה.

יום ג' בתשרי יום טוב

מובא במגילת תענית: בג' בתשרי בטלה האזכרה מן השטרות. גזרה מלכות יון הרשעה שמד על ישראל, ואמרו להם כפרו במלכות שמים, ואמרו אין לנו חלק באלהי ישראל, ולא היו מזכירין שם שמים בפיהם. וכשתקפה יד בית חשמונאי התקינו שיהו כותבין שם שמים בשטרות. וכך היו כותבין: בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול דהוא כהן לאל עליון. וכששמעו חכמים בדבר אמרו, וכי מזכירין שם שמים בשטרות, למחר זה פורע את חובו וקורע את שטרו ונמצא שם שמים מוטל באשפה, ובטלום. ואותו היום עשאוהו יום טוב.

יום שני ג' תשרי צום גדליה

כניסת הצום: 5:09

ציאת הצום: 19:00

יהי רצון שנזכה לראות במו עינינו בנבואת הנביא: כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמעדים טובים והאמת והשלום אהבו" (זכריה ח', ט"ו).

גדליה בן אחיקם

צום גדליה

כשהחריב נבוכדנאצר מלך בבל את בית המקדש והגלה את העם לבבל, השאיר בארץ דלת העם והפקיד עליהם את גדליהו בן אחיקם. והיהודים אשר ישבו במואב, בעמון ובאדום ובשאר הארצות, כשמעם כי נתן מלך בבל שארית ליהודה וכי הפקיד עליהם את גדליהו - וישבו אל ארץ יהודה ויעבדו את הכרמים אשר נתן להם מלך בבל, והיתה להם רוחה. אולם מלך בני עמון, שעינו היתה צרה בשארית יהודה, שלח את ישמעאל בן נתניה להכות נפש את גדליהו, ובחדש השביעי בא ישמעאל אל גדליהו למצפה. ואף כי הוגד לגדליהו שישמעאל זומם לרצחו, לא האמין לדבר, שלא רצה לקבל לשון הרע, וקבל את ישמעאל בכבוד. וישמעאל הרג את גדליהו ואת רוב היהודים אשר היו אתו שם, ואת הכשדים אשר השאיר אתו מלך בבל. היהודים הנשארים בארץ חששו ופחדו מלך בבל וברחו למצרים. וכך נתפזרה שארית הפליטה והארץ נשארה שממה. לזכר צרות אלו קבעו את צום השביעי, ביום הריגת גדליהו בחדש השביעי. יש אומרים, שגדליה נהרג ביום הראשון או השני של תשרי, ומפני שאין מתענים בחג, נדחה

סיפורי צדיקים

המתכון לשנה טובה

לוי השלם, ג, לקוטים חדשים לראש השנה, ירושלים תשי"ח עמוד תקכ) שתמיד כשחל ראש השנה להיות בשבת קודש, היה רגיל בפיו להמליץ בעד ישראל ולומר: "ריבונו של עולם! עכשיו צריך אתה לכתוב את כל ישראל לחיים, כי אם לא כן, חס וחלילה, היאך אתה רשאי לכתוב בשבת, הלא הוא חילול שבת. אבל לחיים רשאי אתה לכתוב, כי פיקוח נפש דוחה את השבת".

מה לא עושים כדי למנוע דמעה מיותרת מאלמנה

מסופר על הגאון הקדוש רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, ששנה אחת סמוך לראש השנה נפטר בפתאומיות החזן של בית הכנסת בו התפלל. בא גבאי בית הכנסת לרבי יוסף חיים לשאול את מי לקחת לחזן לימים הנוראים? השיב הרב שלא ידאג, הוא יסדר את העניין. בראש השנה העלה רבי יוסף חיים חזן את בנו של החזן הקודם. הדבר הפתיע את המתפללים בהיות החזן אבל על אביו ואסור היה לו להתפלל ביום טוב. כששאלוהו על כך, השיב רבה של ירושלים: בעזרת הנשים עומדת אלמנתו השבורה של החזן הקודם, והנה אם היתה שומעת את קולו של יהודי אחר מתפלל, היתה נשברת יותר, ועכשיו שבמקום את בעלה שמעה את בנה, זה הרגיע אותה במקצת, ומה לא עושים כדי למנוע דמעה מיותרת מאלמנה. (עלון סיפורי צדיקים)

הגאון רבי יהודה פתייה זצ"ל ישב פעם בליל ראש השנה בסעודת היום כשהוא מיסב בחבורת אורחים לבוש בבגדי לבן, ועל השולחן מנורה גדולה מאירה בנרות גדולות, והנה אחד המסובים דחף בטעות את השולחן, נפלה המנורה וכבו הנרות... וחושך גדול נהיה בבית... רבי יהודה עצר את עצמו ולא כעס כלל. אך הסיפור לא נגמר, מכיוון שחושך גדול שרר בבית, כשיצאה הרבנית ומגש דגים בידה נפל המגש והכל נשפך על הרצפה... קם רבי יהודה לראות מה אירע עם הדגים, אך אז... שוד ושבר...

הרב החליק מהרוטב של הדגים ונפל על הרצפה. כל הבגד הלבן נתלכלך וניטף... ובכל זה שלט רבי יהודה בעצמו לא כעס ולא רגז מאומה... בגמר השנה העיד רבי יהודה על עצמו כי מעולם לא הייתה לו שנה טובה ומתוקה כשנה זו, בהארת פנים ממעל, בכל אשר שלח ידו הצליח ה' דרכו, אף היה לו חידושים גדולים וגילויים נפלאים בתורה... מכאן עלינו להבין כל אחד לפי מצבו כי העיקר בלילה וביום הקדוש הזה - לקבל את הכל באהבה ושמחה, מתוך שלווה הנפש כי הכל לטובה ולברכה.

ראש השנה שחל בשבת

מובא בשם רבי לוי יצחק לוי מברדיטשוב זכותו תגן עלינו (קדושת

לקבלת העלון במייל שלחו הודעה
alonorhaner@gmail.com

לקבלת העלון בוואטסאפ שלחו הודעה
0505069633

ניתן לקבל את העלון באתר "דרשו"

"זאת חליפתי זאת תמורתני זאת כפרתי זה הכסף
ולך לצדקה ואנחנו נלך לחיים טובים ולשלום"
פדיון כפרות מעבירים לעלון אור הנר ומזכים עוד
משפחות שיוזבו ללמוד דברי תורה הלכות ודברי מוסר
הפותחים את הלב לאבינו שבשמים.
לתרומות ניתן ליצור קשר בפלאפון 0505069633.

כמו כן ניתן להעביר כביט.

בברכת כתיבה וחתומה טובה

לכל בית ישראל.

סדר ליל ראש השנה

מנהג ישראל לאכול בשתי הלילות של ראש השנה מיני פירות וירקות שיש בהם רמז לסימן טוב לכל ימות השנה, משום דסימנא מילתא היא. נכון לנהוג לברך על פירות אלה לאחר נטילת ידים וברכת המוציא, ואכילת כזית פת. כדי שלא יכנס בספק על ברכה אחרונה שלהם. וכשאוכלים בתוך הסעודה אין לברך האדמה על שום תבשיל של לזביא או קרא ושאר מיני ירקות מבושלים, אפילו אוכלם בלי פת. משום שדרך לפת את הפת בתבשילי ירקות.

דגים

יש נמנעים מלאכול דג בראש השנה, משום שמצינו במקרא (נחמיה י"ג, ט"ז) שכתוב בו דאג, והווי לשון דאגה. ואדרבה יש שנהגים להקפיד להביא דגים בראש השנה על השלחן, ואומרים עליו: יהי רצון שנפרה ונרבה כדגים.

רזביא

יברך "בודא פרי האדמה" על אבטיח או בננה וכדומה, ואחר כך יקח לזביא ויאמר: יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שיךיבו זכיותינו ותלבבנו:

תמרים

יקח תמר ויברך "בודא פרי העץ" ויאכל, ואחר כך יקח עוד תמר ויאמר בקשה זו, ויכוין על האויבים התחתונים: יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שיתמו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעתנו:

מאכלים מתוקים

יש נוהגים שלא לאכול מאכלים חריפים או חמוצים, אלא רק דברים מתוקים לסימן טוב, שתהיה כל השנה טובה ומתוקה.

דימון מתוק

יקח דימון ויאמר: יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שנהיה מלאים מצות פרמון:

סלקא

יקח סלקא [עלי תרד] ויאמר בקשה זו, ויכוין על המקטרגים וכוחות הדין המשיטנים למעלה: יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שישתלקו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעתנו:

אתרוג

יש נוהגים להביא בליל ראש השנה אתרוג על השלחן, ולומר לפני אכילתו יהי רצון שנהיה הדורים במצוות.

ראש כבש

יקח ראש כבש, ואם אין לו יקח ראש עוף, אבל אם אין לו ראש כבש לא יאמר: "ותזכור לנו עקידתו ואילו" וכו', אלא רק "שנהיה לראש ולא לזנב": יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שנהיה לראש ולא לזנב. [ותזכר לנו עקדתו ואילו של יצחק אבינו עליו השלום, בן אברהם אבינו עליו השלום:]

ברתי

יקח ברתי ויאמר בקשה זו, ויכוין על הכוחות הרעות שנבראו מהעוונות ומניצוצי קרי: יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שיכרתו אויבינו ושונאינו וכל מבקשי רעתנו:

סעודת החג

מנהג נכון לאכול בראש השנה דברים שמנים [בשר שמן], ודברים מתוקים וטעימים, וככתוב בנחמיה: "לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים, ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום, לאדנינו, ואל תעצבו, כי חרות יהוה היא מעזכם."

תפוח בדבש

יקח תפוח בדבש או תפוח מבושל בסוכר ויאמר: יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שתתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה:

קרא

יקח קרא ויאמר בקשה זו, וכשואומר: "שתקרע דוע גזר דיננו" יכוין בשם קר"ע: יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שתקרע דוע גזר דיננו, ויקראו לפניך זכיותינו: